Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SPLOŠNEGA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 7. septembra 2022 *

„Državne pomoči – Pomoč, ki jo je Belgija izvedla za družbo JCDecaux Street Furniture Belgium – Sklep, s katerim je bila pomoč razglašena za nezdružljivo z notranjim trgom in je bilo naloženo njeno vračilo – Prednost – Obveznost obrazložitve“

V zadevi T-642/19,

JCDecaux Street Furniture Belgium s sedežem v Bruslju (Belgija), ki jo zastopajo A. Winckler, G. Babin in B. Cambier, odvetniki,

tožeča stranka,

proti

Evropski komisiji, ki jo zastopajo G. Braga da Cruz, C. Georgieva in D. Recchia, agenti,

tožena stranka,

ob intervenciji

Clear Channel Belgium s sedežem v Bruslju, ki jo zastopajo P. de Bandt, M. Gherghinaru in L. Panepinto, odvetniki,

intervenientka,

SPLOŠNO SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi H. Kanninen, predsednik, M. Jaeger, sodnik, in M. Stancu (poročevalka), sodnica,

sodni tajnik: L. Ramette, administrator,

na podlagi pisnega dela postopka,

na podlagi obravnave z dne 2. marca 2022

izreka naslednjo

* Jezik postopka: francoščina.

Sodbo

1 Tožeča stranka, družba JCDecaux Street Furniture Belgium, nekdanja JCDecaux Belgium Publicité, s tožbo na podlagi člena 263 PDEU predlaga razglasitev ničnosti Sklepa Komisije C(2019) 4466 final z dne 24. junija 2019 o državni pomoči SA.33078 (2015/C) (ex 2015/NN), ki jo je Belgija izvedla za JCDecaux Belgium Publicité (v nadaljevanju: izpodbijani sklep).

Dejansko stanje

2 Mesto Bruselj (Belgija) in tožeča stranka sta sklenila dve zaporedni pogodbi v zvezi z dajanjem na voljo različne cestne opreme, katere del je bilo mogoče upravljati v oglaševalske namene.

3 Prva pogodba z dne 16. julija 1984 (v nadaljevanju: pogodba iz leta 1984), katere trajanje je bilo petnajst let, je določala, da bo tožeča stranka mestu Bruselj dala na razpolago in upravljala oglasne table na avtobusnih postajališčih in cestno opremo, imenovano „cestna oprema za obveščanje“ (v nadaljevanju: MUPI), katerih lastnica bo ostala, pod temi pogoji:

– tožeča stranka ne plačuje ničesar iz naslova najemnin, pravic za zasedbo ali pristojbin za avtobusna postajališča in za MUPI, ampak mora mestu Bruselj zagotoviti določeno količino prednosti v naravi, in sicer mora brezplačno dati na voljo koše za odpadni papir, javne sanitarije in elektronske časopise ter uresničiti splošni načrt mesta Bruselj, turistični in hotelirski načrt ter načrt pešpoti mesta Bruselj;

– tožeča stranka je pooblaščena, da zagotovljena avtobusna postajališča in MUPI v zameno za svoje storitve upravlja v oglaševalske namene;

– vsak pano je dovoljeno upravljati petnajst let od njegove namestitve, potrjene z obojestranskim zapisnikom.

4 Mesto Bruselj je leta 1995 prekinilo pogodbo iz leta 1984.

5 Mesto Bruselj je leta 1998 objavilo javni razpis, katerega predmet je bila izdelava, dobava, postavitev, začetek uporabe, vzdrževanje in ohranjanje MUPI, postajališč za potnike in oglasnih nosilcev, ki so se delno lahko uporabljali v oglaševalske namene.

6 Da bi spoštovalo svoje pogodbene obveznosti iz pogodbe iz leta 1984 in zagotovilo preglednost javnega razpisa, je mesto Bruselj v Prilogi 10 k razpisni specifikaciji navedenega javnega razpisa (v nadaljevanju: Priloga 10) navedlo 282 avtobusnih postajališč in 198 MUPI, za katere je veljala pogodba iz leta 1984 (v nadaljevanju: panoji iz Priloge 10) in glede katerih se pravica tožeče stranke do upravljanja v skladu z določbami pogodbe iz leta 1984 še ni iztekla, pri čemer je za vsakega od njih navedlo mesto postavitve in datum izteka.

7 Drugo pogodbo z dne 14. oktobra 1999 (v nadaljevanju: pogodba iz leta 1999), ki je bila sestavljena iz naročilnice in razpisne specifikacije, navedene zgoraj v točki 6, in njenih prilog, vključno s Prilogo 10, je podpisala tožeča stranka, ki ji je bil dodeljen javni razpis, in je nadomestila pogodbo iz leta 1984. Pogoji, določeni s to pogodbo, so bili:

– pogodba je sklenjena za petnajst let;

– mesto Bruselj postane lastnik postavljene mestne opreme proti plačilu pavšalne cene za vsak dobavljeni, popolnoma opremljeni, postavljeni in delujoči pano;

– tožeča stranka mora za uporabo cestne opreme v oglaševalske namene plačevati mesečno najemnino.

8 Ob izvajanju pogodbe iz leta 1999 so bili nekateri panoji iz Priloge 10 odstranjeni pred datumom njihovega izteka, določenim z isto prilogo, drugi pa so bili ohranjeni tudi po navedenih datumih. Za zadnjenavedene panoje, v nasprotju s panoji iz pogodbe iz leta 1999, tožeča stranka mestu Bruselj ni plačevala najemnine niti davka. Ta položaj se je končal avgusta 2011, ko so bili odstranjeni še zadnji panoji iz Priloge 10.

9 Intervenientka, družba Clear Channel Belgium, je 19. aprila 2011 pri Evropski komisiji vložila pritožbo, v kateri je menila, da je tožeča stranka s tem, da je po datumu njihovega izteka še naprej upravljala nekatere panoje iz Priloge 10, ne da bi mestu Bruselj plačevala najemnino ali davek, prejela državno pomoč, ki ni združljiva z notranjim trgom.

10 Komisija je 24. marca 2015 začela formalni postopek preiskave na podlagi člena 108 PDEU.

11 Cour d'appel de Bruxelles (višje sodišče v Bruslju, Belgija) je s sodbo z dne 29. aprila 2016 potrdilo sodbo Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (prvostopenjsko sodišče v Bruslju za postopke v francoščini, Belgija) z dne 13. decembra 2010, ki je razsodilo, da tožeča stranka ni spoštovala datumov izteka iz Priloge 10 v zvezi z uporabo nekaterih panojev iz iste priloge, da ni pridobila izrecnega dovoljenja mesta Bruselj za „zamenjavo" oglasnih panojev in da je zato brez pravne podlage upravljala številne take panoje na javnih površinah mesta Bruselj.

12 Komisija je 24. junija 2019 s sprejetjem izpodbijanega sklepa končala formalni postopek preiskave. Člena 1 in 2 tega sklepa določata:

„Člen 1

Državna pomoč za [tožečo stranko] v znesku, ki ustreza neplačanim najemninam in davkom za oglasne panoje, postavljene v okviru izvajanja pogodbe iz leta 1984 na ozemlju mesta Bruselj in ohranjene tudi po datumu odstranitve, predvidenem s Prilogo 10 k pogodbi iz leta 1999, ki jo je Belgija nezakonito dodelila med 15. septembrom 2001 in 21. avgustom 2010, s čimer je kršila člen 108(3) [PDEU], ni združljiva z notranjim trgom.

Člen 2

1. Belgija od upravičenca izterja pomoč iz člena 1.

[…]"

Predlogi strank

13 Tožeča stranka Splošnemu sodišču predlaga, naj:

– člen 1 izpodbijanega sklepa razglasi za ničen v delu, v katerem je z njim ugotovljen obstoj državne pomoči, ki ni združljiva z notranjim trgom in ji je bila dodeljena z izvrševanjem

pogodbe iz leta 1984, in člene od 2 do 4 v delu, v katerem je z njimi Kraljevini Belgiji naloženo, naj od nje izterja pomoč;

– Komisiji in intervenientki naloži plačilo stroškov.

14 Komisija Splošnemu sodišču predlaga, naj:

– tožbo zavrne;

– tožeči stranki naloži plačilo stroškov.

15 Intervenientka Splošnemu sodišču predlaga, naj tožbo zavrne.

Pravo

16 Tožeča stranka v utemeljitev tožbe navaja štiri tožbene razloge. Tožeča stranka v okviru prvega tožbenega razloga meni, da je Komisija storila očitno napako pri presoji in napačno uporabila pravo s tem, da je menila, da upravljanje nekaterih panojev iz Priloge 10 po njihovem izteku, določenem z isto prilogo, pomeni prednost. Tožeča stranka z drugim, tretjim in četrtim tožbenim razlogom, ki so vsi navedeni podredno, trdi, da bi bila hipotetična državna pomoč združljiva z notranjim trgom na podlagi Sporočila Komisije o okviru Evropske unije za državno pomoč v obliki nadomestila za javne storitve (UL 2012, C 8, str. 15) in Sklepa Komisije 2012/21/EU z dne 20. decembra 2011 o uporabi člena 106(2) PDEU za državno pomoč v obliki nadomestila za javne storitve, dodeljenega nekaterim podjetjem, pooblaščenim za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena (UL 2012, L 7, str. 3) (drugi tožbeni razlog), da je Komisija kršila obveznost obrazložitve glede ocene zneska, ki ga je treba izterjati (tretji tožbeni razlog), in da naj bi državna pomoč, ugotovljena v izpodbijanem sklepu, vsekakor zastarala (četrti tožbeni razlog).

Prvi tožbeni razlog: Komisija je storila očitno napako pri presoji in napačno uporabila pravo s tem, da je menila, da upravljanje nekaterih panojev iz Priloge 10 po njihovem izteku, določenem z isto prilogo, s strani tožeče stranke pomeni prednost

17 Tožeča stranka s prvim tožbenim razlogom, ki je razdeljen na tri dele, v bistvu izpodbija analizo, ki jo je Komisija opravila v točkah od 82 do 96 obrazložitve izpodbijanega sklepa v zvezi s pojmom „gospodarska prednost“ v smislu člena 107(1) PDEU. Tožeča stranka s prvim delom trdi, da je Komisija napačno zavrnila mehanizem nadomestila, ki ga je mesto Bruselj uporabljalo, da bi spoštovalo ekonomsko ravnovesje pogodbe iz leta 1984 (v nadaljevanju: mehanizem nadomestila iz pogodbe iz leta 1984). Tožeča stranka z drugim delom trdi, da je Komisija sprejela napačen hipotetični scenarij s tem, da je menila, da bi bilo treba za panoje iz Priloge 10, ki so bili ohranjeni po datumu njihovega izteka, določenem z isto prilogo, pobirati najemnine in davke. Tožeča stranka s tretjim delom trdi, da je Komisija pogodbo iz leta 1984 napačno opredelila kot „povsem komercialno“ in tako zavrnila uporabo meril iz sodne prakse, ki izhaja iz sodbe z dne 24. julija 2003, Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415).

Prvi del: Komisija je napačno zavrnila mehanizem nadomestila iz pogodbe iz leta 1984

18 Tožeča stranka v okviru prvega dela prvega tožbenega razloga trdi, prvič, da Komisija s tem, da je zavrnila upoštevnost mehanizma nadomestila iz pogodbe iz leta 1984, ni upoštevala dejanske in pravne realnosti dolgoročnih pogodb o javnih storitvah v Belgiji, drugič, da navedeni mehanizem nadomestila, ki temelji na obveznosti mesta Bruselj, da ohrani ekonomsko ravnovesje pogodbe iz leta 1984, nujno izključuje, da bi se ji dodelila prednost, in tretjič, da je Komisija napačno uporabila pravo, ker se je na sodbo z dne 26. oktobra 2016, Orange/Komisija (C-211/15, EU:C:2016:798), in na sodno prakso, ki izhaja iz sodbe z dne 24. julija 2003, Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), sklicevala, ne da bi upoštevala mehanizem nadomestila iz pogodbe iz leta 1984, četrtič, da je Komisija s tem, da je upoštevnost tega mehanizma zavrnila, ker naj bi „na lastno pobudo“ sprejela, da na zahtevo mesta Bruselj umakne nekatere panoje iz Priloge 10, kršila objektivnost pojma „državna pomoč“, in petič, na podlagi odsotnosti dodatne dokumentacije, ki bi spremljala mehanizem nadomestila iz pogodbe iz leta 1984, ni mogoče ugotoviti, da mesto Bruselj ni ravnalo kot udeleženec v tržnem gospodarstvu, niti dokazati, da taka prednost obstaja, ker je taka odsotnost običajna za zadevno vrsto pogodb in ker predhodna uradna pisna oblika, s katero bi bil mehanizem nadomestila iz pogodbe iz leta 1984 formaliziran, ni bila določena ne zakonsko ne pogodbeno.

19 Komisija in intervenientka prerekata trditve tožeče stranke.

20 Opozoriti je treba, da mora v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča ukrep za opredelitev kot „državna pomoč“ v smislu člena 107(1) PDEU izpolnjevati štiri pogoje, in sicer, da gre za poseg države ali poseg z državnimi sredstvi, da ta poseg lahko prizadene trgovino med državami članicami, da se z njim upravičencu podeli selektivna prednost in da mora biti tak, da izkrivlja ali bi lahko izkrivljal konkurenco. Poleg tega mora biti ta prednost pripisljiva državi (glej sodbo z dne 25. januarja 2022, Komisija/European Food in drugi, C-638/19 P, EU:C:2022:50, točka 121 in navedena sodna praksa).

21 Glede pojma „pomoč“ iz sodne prakse izhaja, da ta ne zajema le pozitivnih dajatev, kot so subvencije, temveč prav tako ukrepe, ki v različnih oblikah zmanjšujejo stroške, ki običajno bremenijo podjetja, in so zato, ne da bi bili subvencije v pravem pomenu besede, enake narave in imajo enake učinke (glej sodbo z dne 11. septembra 2014, Grčija/Komisija, T-425/11, EU:T:2014:768, točka 39 in navedena sodna praksa).

22 Tako je bilo razsojeno, da ukrep, s katerim javni organi nekaterim podjetjem priznajo davčno oprostitev, ki, čeprav ne zajema prenosa državnih sredstev, upravičence postavlja v ugodnejši finančni položaj od položaja drugih davčnih zavezancev, pomeni državno pomoč v smislu člena 107(1) PDEU (glej po analogiji sodbo z dne 11. septembra 2014, Grčija/Komisija, T-425/11, EU:T:2014:768, točka 40 in navedena sodna praksa).

23 Prednost v smislu člena 107(1) PDEU je vsaka gospodarska korist, ki je podjetje ne bi moglo pridobiti pod običajnimi tržnimi pogoji, to je brez posredovanja države (glej v tem smislu sodbo z dne 29. aprila 1999, Španija/Komisija, C-342/96, EU:C:1999:210, točka 41).

24 Poleg tega je pojem „prednost“, značilen za opredelitev ukrepa kot državne pomoči, objektiven, ne glede na namene avtorjev zadevnega ukrepa. Tako narava ciljev državnih ukrepov in razlogi zanje nikakor ne vplivajo na opredelitev teh ukrepov kot državne pomoči. Člen 107(1) PDEU namreč ne

razlikuje glede na vzroke ali cilje državnih ukrepov, temveč jih opredeljuje glede na njihove učinke (glej sodbo z dne 25. januarja 2022, Komisija/European Food in drugi, C-638/19 P, EU:C:2022:50, točka 122 in navedena sodna praksa).

25 Na prvem mestu, v zvezi z mehanizmom nadomestila iz pogodbe iz leta 1984 je treba ugotoviti, da okoliščina, da je bil namen ohranitve in upravljanja nekaterih panojev iz Priloge 10 po datumu njihovega izteka, določenem z isto prilogo, nadomestiti domnevno neugodnost, ki naj bi tožeči stranki nastala zaradi predčasnega umika določenega števila panojev iz Priloge 10, ki naj bi ga določilo mesto Bruselj, in da je bil ta mehanizem nadomestila v skladu z dejansko in pravno realnostjo dolgoročnih pogodb v javnem interesu v Belgiji, ne pomeni, da navedeni mehanizem ne bi mogel pomeniti državne pomoči.

26 Kot namreč izhaja iz sodne prakse, navedene v točki 24 zgoraj, je pojem „državna pomoč“ objektiven pravni pojem, ki je neposredno opredeljen v členu 107(1) PDEU, ki ne razlikuje glede na vzroke ali cilje državnih ukrepov, temveč jih opredeljuje glede na njihove učinke Zato na podlagi dejstva, da je bil cilj državnega ukrepa ohranitev ekonomskega ravnovesja iz pogodbe iz leta 1984 ali da je bil ta cilj v skladu z načeli nacionalnega prava, ni mogoče *ab initio* izključiti opredelitve takega ukrepa kot „državne pomoči“.

27 Enako velja za trditev tožeče stranke, da je Komisija s tem, da je upoštevnost mehanizma nadomestila iz pogodbe iz leta 1984 zavrnila, ker naj bi „na lastno pobudo“ sprejela, da na zahtevo mesta Bruselj umakne nekatere panoje iz Priloge 10, kršila objektivnost pojma „državna pomoč“.

28 Na drugem mestu, ugotoviti je treba, da je v nasprotju s trditvami tožeče stranke dejstvo, da je nekatere panoje iz Priloge 10 še naprej upravljala po datumu njihovega izteka, določenem z isto prilogo, ne da bi mestu Bruselj plačevala najemnino ali davek, povzročilo zmanjšanje teh stroškov, ki bi bremenili njen proračun.

29 Med strankama namreč ni sporno, da je lahko tožeča stranka po sklenitvi pogodbe iz leta 1999 na ozemlju mesta Bruselj cestno opremo namestila in upravljala le pod pogoji, določenimi z navedeno pogodbo, v skladu s katerimi je morala plačevati najemnino in davke. V skladu s Prilogo 10 je lahko tožeča stranka z odstopanjem od določb pogodbe iz leta 1999 panoje iz te priloge še naprej upravljala pod pogoji, določenimi s pogodbo iz leta 1984, in sicer brez plačevanja najemnine ali davka, vendar le do datumov izteka, določenih z isto prilogo. Po teh datumih je bilo treba te panoje nadomestiti z novimi panoji, ki so spadali na področje uporabe pogodbe iz leta 1999 in za katere je torej veljala obveznost plačevanja davkov in najemnine.

30 Iz tega izhaja, da je to, da so se nekateri panoji iz Priloge 10 po datumih izteka, določenih z isto prilogo, še naprej upravljali pod pogoji iz pogodbe iz leta 1984, tožeči stranki omogočilo, da se je izognila namestitvi in upravljanju novih panojev, ki bi spadali na področje uporabe pogodbe iz leta 1999, ter posledično plačevanju najemnine in davkov, ki bi jih morala plačati v skladu z zadnjenavedeno pogodbo. Poleg tega je iz točke 49 obrazložitve izpodbijanega sklepa razvidno, da se je upravljanje nekaterih panojev iz Priloge 10 po datumu njihovega izteka, določenem z isto prilogo, lahko nadaljevalo le, če je mesto Bruselj to dovolilo.

31 Poleg tega je treba v zvezi s tem ugotoviti, da je Cour d'appel de Bruxelles (višje sodišče v Bruslju), kot je razvidno iz točke 11 zgoraj, s sodbo z dne 29. aprila 2016 razsodilo, da tožeča stranka ni spoštovala datumov izteka iz Priloge 10 za nekatere panoje iz iste priloge, da ni pridobila izrecnega dovoljenja mesta Bruselj za „zamenjavo" oglasnih panojev in da je zato brez pravne podlage upravljala številne take panoje na javnih površinah mesta Bruselj.

32 Tožeča stranka sicer meni, da sodbe Cour d'appel de Bruxelles (višje sodišče v Bruslju) z dne 29. aprila 2016 ni mogoče upoštevati v okviru tega postopka, ker mesto Bruselj ni bilo stranka v navedeni zadevi in ker zato pred nacionalnim sodiščem ni moglo potrditi obstoja mehanizma nadomestila iz pogodbe iz leta 1984.

33 Vendar te trditve ni mogoče sprejeti. Kot namreč pravilno navaja Komisija, ne da bi ji tožeča stranka nasprotovala, iz sodbe Cour d'appel de Bruxelles (višje sodišče v Bruslju) z dne 29. aprila 2016 izhaja, da je bilo mesto Bruselj povabljeno k zadevi in imelo možnost predložiti svoja stališča. Poleg tega, kot je razvidno iz izpodbijanega sklepa, mesto Bruselj v predhodnem postopku ni izpodbijalo učinkov te sodbe.

34 Na tretjem mestu, tožeča stranka napačno trdi, da se Komisija v točkah od 87 do 89 obrazložitve izpodbijanega sklepa ni mogla opreti na točke od 41 do 44 sodbe z dne 26. februarja 2015, Orange/Komisija (T-385/12, neobjavljena, EU:T:2015:117), ker so ugotovitve Splošnega sodišča, ki izhajajo iz njih, specifične za dejansko stanje spora.

35 V točki 43 sodbe z dne 26. februarja 2015, Orange/Komisija (T-385/12, neobjavljena, EU:T:2015:117), je bilo namreč razsojeno, da zgolj kadar je treba državni ukrep šteti za nadomestilo v zameno za storitve, ki so jih opravila podjetja, ki jim je bilo naloženo opravljanje storitev v splošnem gospodarskem interesu, za izpolnitev obveznosti javne službe v skladu z merili, določenimi s sodno prakso, ki izhaja iz sodbe z dne 24. julija 2003, Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), navedeni ukrep ne spada na področje uporabe člena 107(1) PDEU. Splošno sodišče tako ni nameravalo omejiti obsega te ugotovitve na zadevo, ki je bila obravnavana v navedeni sodbi. Poleg tega trditev, da je treba v obravnavanem primeru upoštevati pogodbeno ureditev, nima dejanske podlage, saj je Cour d'appel de Bruxelles (višje sodišče v Bruslju), kot je razvidno iz točke 31 zgoraj, v sodbi z dne 29. aprila 2016 presodilo, da tožeča stranka ni pridobila izrecnega dovoljenja mesta Bruselj za „zamenjavo" oglasnih panojev.

36 Te ugotovitve ni mogoče izpodbiti s trditvijo tožeče stranke, da primerjava s sodno prakso, ki izhaja iz sodbe z dne 24. julija 2003, Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), ni upoštevna, ker ni bila zavezana za plačilo davkov in najemnin in ker ni bilo mogoče govoriti o prenosu državnih sredstev. Komisija se je namreč v točkah od 87 do 89 obrazložitve izpodbijanega sklepa na sodno prakso, ki izhaja iz sodbe z dne 24. julija 2003, Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), sklicevala v zvezi z ugotavljanjem prednosti in ne zaradi preučitve prenosa državnih sredstev. Poleg tega se tožeča stranka v okviru tretjega dela prvega tožbenega razloga sama sklicuje na to sodno prakso in trdi, da se pogoji, ki so določeni z njo, uporabljajo v obravnavanem primeru.

37 Na četrtem mestu, v zvezi s tem, da tožeča stranka izpodbija ugotovitev Komisije iz točk 94 in 95 obrazložitve izpodbijanega sklepa, da mehanizma nadomestila iz pogodbe iz leta 1984 ni mogoče šteti za običajno ravnanje udeleženca v tržnem gospodarstvu, je treba tudi ob predpostavki, da bi bilo ravnanje mesta Bruselj v obravnavani zadevi mogoče preučiti, opozoriti, da je treba v skladu s sodno prakso za to, da bi se ugotovilo, ali državni ukrep pomeni pomoč, presoditi, ali bi

udeleženec v tržnem gospodarstvu, ki bi se po velikosti lahko primerjal s subjekti, ki upravljajo javni sektor, v podobnih okoliščinah lahko sprejel podobno odločitev, in sicer v obravnavanem primeru nadomestil škodo, ki naj bi sopogodbeniku nastala pri izpolnjevanju njegovih pogodbenih obveznosti (glej v tem smislu sodbo z dne 13. decembra 2018, Ryanair in Airport Marketing Services/Komisija, T-165/15, EU:T:2018:953, točka 140). Poleg tega mora biti na podlagi objektivnih in preverljivih elementov jasno razvidno, da je zadevna država članica predhodno ali istočasno z dodelitvijo gospodarske prednosti z dejansko izvedenim ukrepom sprejela odločitev o nadomestitvi škode, ki naj bi sopogodbeniku nastala pri izpolnjevanju njegovih pogodbenih obveznosti (glej v tem smislu sodbo z dne 5. junija 2012, Komisija/EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, točki 82 in 83).

38 V zvezi s tem je treba, prvič, ugotoviti, da na podlagi nobenega elementa, predloženega Komisiji, ni mogoče ugotoviti, da je mesto Bruselj analiziralo dejanski izgubljeni dobiček tožeče stranke, povezan s predčasno odstranitvijo nekaterih panojev iz Priloge 10, ki naj bi se nadomestil z mehanizmom nadomestila iz pogodbe iz leta 1984, in njeno korist od ohranitve drugih panojev iz iste priloge.

39 Drugič, iz nobenega elementa iz spisa ne izhaja, da je mesto Bruselj sledilo izvajanju mehanizma nadomestila iz pogodbe iz leta 1984. V tem smislu so belgijski organi v postopku preiskave pred Komisijo poleg tega navedli, da je prišlo do neravnovesja med številom panojev iz Priloge 10, ki so bili predčasno odstranjeni, in številom panojev, ki so ostali po datumu njihovega izteka, določenem z isto prilogo, ter da je domnevno nadomestilo, izvedeno z mehanizmom nadomestila iz pogodbe iz leta 1984, preseglo tisto, kar je bilo zahtevano zaradi domnevne neugodnosti, ki naj bi nastala tožeči stranki (točki 85 in 89 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

40 Tretjič, glede trditve tožeče stranke, da na podlagi odsotnosti dodatne dokumentacije, ki bi spremljala mehanizem nadomestila iz pogodbe iz leta 1984, ni mogoče ugotoviti, da mesto Bruselj ni ravnalo kot udeleženec v tržnem gospodarstvu, niti dokazati, da taka prednost obstaja, ker je taka odsotnost običajna za zadevno vrsto pogodb in ker predhodna uradna pisna oblika, s katero bi bil mehanizem nadomestila iz pogodbe iz leta 1984 formaliziran, ni določena ne zakonsko ne pogodbeno, je dovolj poudariti, da je – kot je bilo ugotovljeno v točki 31 te sodbe – Cour d'appel de Bruxelles (višje sodišče v Bruslju) s sodbo z dne 29. aprila 2016 razsodilo, da tožeča stranka ni spoštovala datumov izteka iz Priloge 10 za nekatere panoje iz iste priloge, da ni pridobila izrecnega dovoljenja mesta Bruselj za „zamenjavo“ oglasnih panojev in da je zato brez pravne podlage upravljala številne take panoje na javnih površinah mesta Bruselj.

41 Poleg tega in vsekakor je treba ugotoviti, kot pravilno navaja Komisija, da ne glede na to, ali je bila v skladu z belgijskim pravom ali navedeno pogodbo potrebna pisna formalizacija mehanizma nadomestila iz pogodbe iz leta 1984, nacionalna uprava z navedenim mehanizmom nadomestila ni bila odvezana od tega, da analizira obstoj in obseg morebitne škode, ki naj bi tožeči stranki nastala zaradi predčasne odstranitve nekaterih panojev iz Priloge 10 in ki naj bi se s tem mehanizmom nadomestila, da bi se ohranilo ekonomsko ravnovesje pogodbe iz leta 1984, in to pred uvedbo tega mehanizma. Taka analiza je bila namreč potrebna, da bi se preverilo, ali je bil ukrep, ki ga je dodelila nacionalna uprava, v skladu z zahtevami prava Evropske unije, zlasti tistimi, ki izhajajo iz člena 107(1) PDEU.

42 Glede na vse zgoraj navedeno je treba ugotoviti, da je Komisija pravilno štela, da ohranitev in upravljanje nekaterih panojev iz Priloge 10 s strani tožeče stranke po datumu njihovega izteka, določenem z isto prilogo, pomenita gospodarsko prednost v smislu člena 107(1) PDEU, čeprav je bila ta ohranitev mehanizem nadomestila iz pogodbe iz leta 1984.

43 Prvi del prvega tožbenega razloga je zato treba zavrniti.

Drugi del: Komisija je storila očitno napako pri presoji in napačno uporabila pravo s tem, da je menila, da je tožeča stranka prihranila najemnine in davke, kar pomeni prednost

44 Tožeča stranka s tem delom v bistvu izpodbija točko 132 obrazložitve izpodbijanega sklepa, v kateri je Komisija menila, da je treba znesek nezdružljive pomoči izračunati za vsak pano iz Priloge 10, ki je bil po 15. septembru 2001 ohranjen na mestu po datumu njegovega izteka, določenem z isto prilogo, pri čemer se kot referenca uporabijo najemnine, dolgovane na podlagi pogodbe iz leta 1999, in davki, ki so se na splošno uporabljali za oglasne panoje med datumom odstranitve, določenim s Prilogo 10 (če je ta datum po 15. septembru 2001), ali 15. septembrom 2001 (če je ta datum pred 15. septembrom 2001), in datumom, ko je bila odstranitev dejansko izvedena. V zvezi s tem je Komisija navedla, da je treba izračun opraviti na podlagi členov od 3 do 5 davčne uredbe mesta Bruselj z dne 17. oktobra 2001, členov od 4 do 7 davčne uredbe mesta Bruselj z dne 18. decembra 2006 ter členov od 4 do 6 davčnih uredb mesta Bruselj z dne 17. decembra 2007, 15. decembra 2008, 9. novembra 2009, 20. decembra 2010 in 5. decembra 2011.

– *Očitek v zvezi z nepobranimi najemninami*

45 Tožeča stranka v zvezi z nepobranimi najemninami trdi, da je mesto Bruselj mehanizem nadomestila iz pogodbe iz leta 1984 uvedlo, da bi ohranilo ekonomsko ravnovesje navedene pogodbe, zato so panoji iz Priloge 10, ki so bili ohranjeni po datumu njihovega izteka, določenem z isto prilogo, bili zajeti s pogoji, določenimi v navedeni pogodbi. Glede na to, da s pogodbo iz leta 1984 ni bila določena nobena najemnina, pravica do uporabe ali pristojbina, mesto Bruselj ni imelo izgubljenega dobička v smislu najemnin.

46 Tožeča stranka v stališču o intervencijski vlogi dodaja, da tudi če bi lahko mesto Bruselj od nje zahtevalo kakršen koli znesek za uporabo njegove javne površine, bi bila edina pravna ureditev, ki bi se lahko uporabila, davčna uredba z dne 17. oktobra 2001, ki ureja zlasti položaj cestne opreme, ki je brez dovoljenja nameščena na javne ceste v komercialne namene. Tako naj za vsak pano iz Priloge 10, ki je bil ohranjen po datumu njegovega izteka, določenem z isto prilogo, ne bi bilo treba plačevati najemnine, ampak prej letno pristojbino za uporabo javne površine, katere znesek je zanemarljiv (223,20 EUR na opremo).

47 Komisija in intervenientka prerekata trditve tožeče stranke.

48 V zvezi s tem je treba opozoriti, kot je navedeno v točkah 29 in 30 zgoraj, da je tožeča stranka po začetku veljavnosti pogodbe iz leta 1999 na ozemlju mesta Bruselj cestno opremo, vključno s tisto, ki jo je bilo mogoče upravljati v oglaševalske namene, lahko namestila in upravljala le pod pogoji, določenimi z navedeno pogodbo in v skladu s katerimi bi morala plačevati najemnino in davke.

49 Glede na sodno prakso, navedeno v točki 22 zgoraj, pa je Komisija ob upoštevanju, da je bil eden od pogojev iz pogodbe iz leta 1999 plačilo najemnin, pravilno ugotovila, da je to, da je tožeča stranka nekatere panoje iz Priloge 10 upravljala po datumu njihovega izteka, določenem z isto prilogo, ne da bi mestu Bruselj plačevala kakršno koli najemnino, pomenilo prednost iz državnih sredstev v smislu člena 107(1) PDEU.

50 Zato je treba ta očitek zavrniti kot neutemeljen.

– *Očitek v zvezi z nepobranimi davki*

51 Tožeča stranka v zvezi z nepobranimi davki trdi, da je Komisija napačno ugotovila referenčni sistem. Tožeča stranka v zvezi s tem navaja več trditev. Prvič, trdi, da davčne uredbe, ki jih je sprejelo mesto Bruselj, ob neobstoju enotne davčne ureditve na nacionalnem ozemlju ali celo na ozemlju regije Bruselj-glavno mesto niso mogle biti referenčni sistem. Zato naj bi to, da tožeči stranki ni bilo treba plačevati davkov za mestno opremo, ki jo je na območju mesta Bruselj upravljala v oglaševalske namene, pomenilo prednost le, če bi bilo dokazano, da je v vseh drugih občinah Belgije, v katerih je intervenientka upravljala mestno opremo v oglaševalske namene, plačevala davek na to opremo, ki je bil določen po isti stopnji, in za vso cestno opremo, ki jo je upravljala v oglaševalske namene. Drugič, tožeča stranka trdi, da davčna uredba z dne 17. oktobra 2001 ne velja za pogodbi iz let 1984 in 1999. V tem smislu se tožeča stranka sklicuje na sodbi Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (prvostopenjsko sodišče v Bruslju za postopke v francoščini) z dne 4. novembra 2016, ki potrjujeta, da v zvezi s pogodbo iz leta 1999 ni bila zavezana za plačilo občinskih davkov na oglaševanje. Tretjič, trdi, da naj bi se za pogodbi iz let 1984 in 1999 uporabljalo načelo zamenljivosti.

52 Komisija in intervenientka prerekata trditve tožeče stranke.

53 Prvič, glede trditev tožeče stranke v zvezi z referenčnim sistemom, ki se uporablja v obravnavanem primeru, je treba poudariti, da je treba te trditve, če jih je treba razlagati tako, da se nanašajo na selektivnost ukrepa, zavrniti, ker se, kadar gre za posamični ukrep, kot je ta v obravnavani zadevi, selektivnost gospodarske prednosti domneva (glej v tem smislu sodbo z dne 4. junija 2015, Komisija/MOL, C-15/14 P, EU:C:2015:362, točka 60).

54 Vsekakor je treba ugotoviti, da Komisija s tem, da je kot referenčni sistem vzela davčne uredbe mesta Bruselj, ni storila napake pri presoji, ker belgijski organi v predhodnem postopku niso izpodbijali, da so te uredbe pomenile referenčno davčno ureditev v zvezi z obdavčitvijo upravljanja oglasnih panojev na ozemlju mesta Bruselj.

55 Drugič, v nasprotju s tem, kar trdi tožeča stranka, je bilo upravljanje nekaterih panojev iz Priloge 10 po datumu njihovega izteka, določenem z isto prilogo, predmet davčne uredbe z dne 17. oktobra 2001, neplačilo davka pa je dejansko pomenilo zmanjšanje bremen za njen proračun.

56 Iz upoštevnih določb davčnih uredb mesta Bruselj, navedenih v izpodbijanem sklepu, namreč izhaja, da je bil z davčno uredbo z dne 17. oktobra 2001 za davčna leta od 2002 do 2006 uveden začasni davek na oglaševanje v javnih prostorih in na javnih površinah. Ta uredba je določala oprostitev davka za oglase mesta Bruselj ali organizacij, ki jih je to mesto ustanovilo, financiralo ali so mu bile podrejene. Mesto Bruselj je pozneje sprejelo davčno uredbo z dne 18. decembra 2006, ki je določal enak davek in enako oprostitev za davčno leto 2007. Mesto Bruselj je od davčnega leta 2008 na podlagi davčnih uredb z dne 17. decembra 2007, 15. decembra 2008, 9. novembra 2009, 20. decembra 2010 in 5. decembra 2011 uvedlo poseben davek na oglasne panoje.

57 Iz izpodbijanega sklepa je prav tako razvidno, da so belgijski organi v pisnem stališču z dne 20. junija 2016 v odgovor na vprašanja, ki jih je Komisija postavila z dopisom z dne 15. aprila 2016, navedli, da je mesto Bruselj na začetku na podlagi oprostitve davka za oglase mesta, določene z davčno uredbo z dne 17. oktobra 2001, štelo, da cestna oprema, za katero velja pogodba iz leta 1999 in se upravlja v oglaševalske namene, ni obdavčljiva, ker je v lasti mesta Bruselj. Tako za davčna leta od 2002 do 2009 ni pobralo zneskov, ki ustrezajo tem davkom.

58 Vendar, kot so navedli belgijski organi v pisnem stališču z dne 20. februarja 2017 v odgovor na dodatna vprašanja, ki jih je Komisija postavila 14. februarja 2017, mesto Bruselj cestne opreme ni nikoli samo upravljalo v oglaševalske namene in je bila v njegovi lasti le cestna oprema iz pogodbe iz leta 1999.

59 Poleg tega so belgijski organi navedli, da je mesto Bruselj pozneje ugotovilo, da je bila oprostitev plačila davkov za cestno opremo, ki se je upravljala v oglaševalske namene, zgolj zato, ker je bila v lasti mesta Bruselj, čeprav to ni bilo njen upravljavec, nepravična do upravljavcev drugih oglasnih panojev. Mesto Bruselj se je odločilo, da bo pobiralo davke na cestno opremo, ki se upravlja v oglaševalske namene, iz pogodbe iz leta 1999, davki so bili prvič obračunani leta 2011, nanašali pa so se na davčno leto 2009.

60 Vse te okoliščine dokazujejo, da je bila oprostitev plačila davka, ki jo je mesto Bruselj uporabilo za panoje iz Priloge 10, ki so bili ohranjeni po datumu njihovega izteka, določenem z isto prilogo, posledica uporabe oprostitve plačila davka, ki je v davčnih uredbah mesta Bruselj določena za njegove oglase, za te panoje, čeprav to mesto ni bilo niti upravljavec niti lastnik navedenih panojev.

61 Zato je Komisija pravilno ugotovila, da bi se morale davčne uredbe, ki jih je mesto Bruselj sprejelo od leta 2001, uporabljati za panoje iz Priloge 10, ki so bili ohranjeni na mestu po datumu njihovega izteka, in da je bila izjema, ki jo je mesto Bruselj uporabljalo pred davčnim letom 2009, odstopanje od referenčnega sistema, ki je pomenilo prednost iz državnih sredstev s strani mesta Bruselj.

62 Kot so namreč navedli belgijski organi sami, čeprav je dejansko mogoče upravičiti oprostitev plačila davkov za cestno opremo, ki jo mesto Bruselj upravlja v oglaševalske namene za lastne potrebe ali za potrebe organizacij, ki jih je ustanovilo, financiralo ali so mu bile podrejene, take oprostitve ni mogoče uporabiti, kadar navedeno opremo za to upravlja tretja oseba in zlasti komercialno podjetje, ki deluje v sektorju oglaševanja na prostem.

63 V zvezi s sodbama z dne 4. novembra 2016, ki ju je izdalo Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (prvostopenjsko sodišče v Bruslju za postopke v francoščini) in s katerima je bilo potrjeno, da tožeča stranka v zvezi s pogodbo iz leta 1999 ni bila dolžna plačati občinskih davkov na oglaševanje, je treba ugotoviti, da nista upoštevni za opredelitev upravljanja nekaterih panojev iz Priloge 10 po datumu njihovega izteka, določenem z isto prilogo, kot državne pomoči. Kot je bilo namreč navedeno v točki 24 zgoraj v zvezi z opredelitvijo državnega ukrepa kot državne pomoči, člen 107(1) PDEU ne razlikuje glede na vzroke ali cilje državnih posegov, temveč jih opredeljuje glede na njihove učinke. Poleg tega je bilo razsojeno, da ukrep, s katerim javni organi nekaterim podjetjem priznajo davčno oprostitev, ki, čeprav ne zajema prenosa državnih sredstev, upravičence postavlja v ugodnejši finančni položaj od položaja drugih davčnih zavezancev, pomeni državno pomoč v smislu člena 107(1) PDEU (glej sodbo z dne 11. septembra 2014, Grčija/Komisija, T-425/11, EU:T:2014:768, točka 40 in navedena sodna praksa).

64 Tretjič, glede trditev tožeče stranke, ki se nanašajo na zamenljivost pogodb iz let 1984 in 1999 v primeru uporabe davkov, je treba ugotoviti, kot je pravilno navedla Komisija, da z načelom zamenljivosti mestu Bruselj ni mogoče naložiti, naj spremeni pogodbo iz leta 1984. Ta pogodba v členu 7.2 izrecno določa, da mora v primeru spremembe pogojev poslovanja, vključno z novimi davčnimi ukrepi, spremembo pogodbenih pogojev zahtevati tožeča stranka, ne pa mesto Bruselj po uradni dolžnosti izvesti takšno spremembo. Tožeča stranka pa ni predložila dokaza, da je zahtevala spremembo pogodbe iz leta 1984.

65 Glede na vse zgoraj navedeno je treba ugotoviti, da Komisija ni storila napake pri presoji s tem, da je menila, da je tožeča stranka prihranila najemnine in davke, kar pomeni prednost. Drugi del prvega tožbenega razloga je zato treba zavrniti kot neutemeljen.

Tretji del: pogodbi iz let 1984 in 1999 nista „povsem komercialni“, pogoji iz sodne prakse, ki izhaja iz sodbe z dne 24. julija 2003, Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), pa so bili v obravnavani zadevi izpolnjeni

66 Tožeča stranka v okviru tretjega dela prvega tožbenega razloga trdi, da v obravnavani zadevi pogodbi iz let 1984 in 1999 nista „povsem komercialni“ in da mehanizem nadomestila iz pogodbe iz leta 1984 izpolnjuje štiri pogoje iz sodne prakse, ki izhaja iz sodbe z dne 24. julija 2003, Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415). Tožeča stranka tako trdi, da je bila pristojna za jasno opredeljene naloge javne službe, da so bila merila za izračun navedenega mehanizma nadomestila določena vnaprej ter objektivno in pregledno, da je bilo nadomestilo omejeno na to, kar je bilo nujno za kritje stroškov, povezanih z izpolnjevanjem obveznosti javne službe, ter da sta ji bili pogodbi iz let 1984 in 1999 dodeljeni na podlagi odprtega, preglednega in nediskriminatornega razpisnega postopka.

67 Komisija in intervenientka prerekata trditve tožeče stranke.

68 Najprej je treba ugotoviti, da se – glede na to, da se izpodbijani sklep nanaša le na ohranitev nekaterih panojev iz Priloge 10 po datumu njihovega izteka, določenem z isto prilogo – analiza pogojev, določenih s sodno prakso, ki izhaja iz sodbe z dne 24. julija 2003, Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), nanaša le na navedeno ohranitev, in da so trditve tožeče stranke v zvezi s pogodbo iz leta 1999 zato brezpredmetne.

69 Glede pogojev, določenih s sodno prakso, ki izhaja iz sodbe z dne 24. julija 2003, Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), je treba opozoriti, da v skladu s to sodno prakso, če je treba državni poseg šteti za nadomestilo v zameno za storitve, ki so jih opravila upravičena podjetja za izvedbo obveznosti javnih služb, tako da taka podjetja v resnici ne uživajo finančne koristi in navedeni poseg ne učinkuje tako, da jih postavi v ugodnejši konkurenčni položaj, kot ga imajo konkurenčna podjetja, tak poseg ni zajet s členom 107(1) PDEU.

70 Da pa v konkretnem primeru takega nadomestila ne bi bilo mogoče opredeliti kot državno pomoč, morajo biti kumulativno izpolnjeni ti štirje pogoji:

– prvič, podjetje, ki prejema nadomestilo, mora dejansko izpolnjevati obveznosti javne službe, te pa morajo biti jasno opredeljene;

– drugič, merila, na podlagi katerih se izračuna znesek nadomestila, morajo biti določena vnaprej ter objektivno in pregledno;

– tretjič, nadomestilo ne sme presegati tistega, ker je nujno za kritje vseh ali dela stroškov, ki so nastali zaradi izpolnjevanja obveznosti javne službe ob upoštevanju realiziranih prejemkov in razumnega dobička za izpolnjevanje teh obveznosti;

– četrtič, če podjetje, ki mu je naloženo izpolnjevanje obveznosti javne službe, ni izbrano s postopkom oddaje javnega naročila, se mora raven potrebnega nadomestila določiti na podlagi analize stroškov, ki bi jih povprečno, dobro vodeno podjetje, ki je ustrezno opremljeno s prevoznimi sredstvi, zato da lahko zadosti zahtevam javne službe, imelo pri izpolnjevanju teh

obveznosti ob upoštevanju realiziranih prejemkov in razumnega dobička zaradi izpolnjevanja teh obveznosti.

71 Iz sodne prakse, ki izhaja iz sodbe z dne 24. julija 2003, Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), izhaja, da je namen prvega pogoja predvsem ugotoviti, prvič, ali je bilo podjetje, ki je prejelo nadomestilo, dejansko pooblaščeno za izpolnjevanje obveznosti javne službe, in drugič, ali so te obveznosti v nacionalnem pravu jasno opredeljene. Ta pogoj sledi cilju preglednosti in pravne varnosti, s katerim se zahteva izpolnjevanje minimalnih meril glede obstoja enega ali več oblastvenih aktov, s katerim so dovolj natančno določeni vsaj narava, trajanje in področje uporabe obveznosti javne službe, ki so naložene podjetjem, pooblaščenim za izpolnjevanje teh obveznosti (sodba z dne 20. decembra 2017, Comunidad Autónoma del País Vasco in drugi/Komisija, od C-66/16 P do C-69/16 P, EU:C:2017:999, točki 72 in 73).

72 V obravnavanem primeru je treba na prvem mestu ugotoviti, da iz nobenega dokumenta, ki ga je predložila tožeča stranka, ne izhaja, da so belgijski organi namestitev in upravljanje cestne opreme, kot je ta, ki je bila predmet pogodbe iz leta 1984, opredelili kot storitev splošnega gospodarskega pomena. Na drugem mestu, kot je razvidno iz analize, opravljene zgoraj v točkah od 31 do 33, se tožeča stranka za ohranitev in upravljanje nekaterih panojev iz Priloge 10 po datumu njihovega izteka ni mogla sklicevati na izrecno dovoljenje mesta Bruselj. Zato je treba poudariti, da ne obstaja noben oblastveni akt, ki bi tožečo stranko pooblastil za odstranitev nekaterih elementov mestne opreme na podlagi izvajanja obveznosti javne službe.

73 Glede na navedeno je treba ugotoviti, da Komisija ni storila napake pri presoji s tem, da je ugotovila, da je bila pogodba iz leta 1984 povsem komercialna pogodba in da zato prvi pogoj iz sodne prakse, ki izhaja iz sodbe z dne 24. julija 2003, Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), ni bil izpolnjen.

74 V skladu z ustaljeno sodno prakso morajo biti štirje pogoji iz sodne prakse, ki izhaja iz sodbe z dne 24. julija 2003, Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), izpolnjeni kumulativno, da se nadomestilo za naložene obveznosti javne službe ne opredeli kot državna pomoč (glej v tem smislu sodbo z dne 1. marca 2017, Francija/Komisija, T-366/13, neobjavljena, EU:T:2017:135, točka 79 in navedena sodna praksa). Iz tega izhaja, da dejstvo, da eden od teh pogojev ni izpolnjen, zadostuje za ugotovitev obstoja prednosti in torej za opredelitev zadevnega nadomestila kot pomoči (sodba z dne 11. julija 2018, Buonotourist/Komisija, T-185/15, neobjavljena, EU:T:2018:430, točka 132).

75 Iz vsega navedenega izhaja, da je treba tretji del prvega tožbenega razloga zavrniti.

76 Glede na te okoliščine je treba ugotoviti, da Komisija ni storila napake pri presoji s tem, da je menila, da ohranitev in upravljanje nekaterih panojev iz Priloge 10 s strani tožeče stranke po datumu njihovega izteka, določenem z isto prilogo, pomenita prednost, in da prvi tožbeni razlog ni utemeljen.

Drugi tožbeni razlog: hipotetična državna pomoč bi bila združljiva z notranjim trgom na podlagi Sporočila Komisije o okviru Evropske unije za državno pomoč v obliki nadomestila za javne storitve in Sklepa 2012/21

77 Tožeča stranka trdi, da je Komisija napačno uporabila pravo in storila napako pri presoji, ker bi morala, tudi če bi bilo mogoče mehanizem nadomestila iz pogodbe iz leta 1984 opredeliti kot državno pomoč, glede na široka preiskovalna pooblastila, ki jih je imela, upoštevati polni učinek člena 106(2) PDEU.

78 Komisija in intervenientka prerekata trditve tožeče stranke.

79 Najprej je treba ugotoviti, da želi tožeča stranka z drugim tožbenim razlogom izpodbijati analizo Komisije glede združljivosti pomoči. Tožeča stranka trdi, da bi morala Komisija v nasprotju s tem, kar je navedeno v točki 126 obrazložitve izpodbijanega sklepa, po uradni dolžnosti preveriti, ali se člen 106(2) PDEU uporablja za zadevni ukrep, in da je, ker tega ni storila, napačno uporabila pravo in storila napako pri presoji.

80 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da imajo zadevna država članica in zainteresirane strani v formalnem postopku preiskave pravico izpodbijati začasno razlogovanje Komisije v zvezi s tem. Država članica in, v manjšem obsegu, zainteresirane strani so na splošno v boljšem položaju za dokazovanje obstoja cilja splošnega interesa, ki naj bi se mu sledilo ob sprejetju zadevnega ukrepa, na podlagi katerega bi bilo mogoče ta ukrep v celoti ali delno razglasiti za združljiv (glej v tem smislu sodbo z dne 30. aprila 2019, UPF/Komisija, T-747/17, EU:T:2019:271, točka 128).

81 Ker torej belgijski organi, kot je bilo ugotovljeno v točki 126 obrazložitve izpodbijanega sklepa, v postopku preiskave pred Komisijo nikoli niso navedli trditve, ki bi dokazovala, da se je v obravnavanem primeru uporabljala ena od izjem iz člena 106(2) PDEU, tožeča stranka Komisiji ne more očitati, da združljivosti mehanizma nadomestila iz pogodbe iz leta 1984 z navedenim členom ni preučila po uradni dolžnosti.

82 Zato je treba ugotoviti, da je Komisija upravičeno menila, da se ni mogoče sklicevati na izjemo iz člena 106(2) PDEU. Zato je treba drugi tožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.

Tretji tožbeni razlog: Komisija je kršila obveznost obrazložitve glede ocene zneska, ki ga je treba izterjati

Prvi del: Komisija ni zadostno odgovorila na elemente, ki so jih navedle stranke, v sporočilu za javnost je prejudicirala znesek pomoči, ki jo je treba izterjati, in je kršila svoja notranja postopkovna pravila

83 Tožeča stranka v okviru prvega dela tretjega tožbenega razloga trdi, da Komisija ni izpolnila svoje obveznosti obrazložitve, ker je znesek pomoči, ki jo je treba izterjati, ocenila na približno dva milijona EUR, kar je ustrezalo znesku, ki ga je navedla intervenientka, čeprav je tožeča stranka tako kot belgijski organi dokazala, da ocene intervenientke niso bile pravilne. Poleg tega naj bi Komisija v sporočilu za javnost z dne 24. junija 2019 prejudicirala znesek pomoči, ki jo je treba izterjati, ne da bi bil ta znesek naveden v izpodbijanem sklepu. Po mnenju tožeče stranke bi morala Komisija obrazložiti svojo odločitev, da sledi predlogu intervenientke. Ker tega ni storila,

naj bi to pomenilo neobrazložitev izpodbijanega sklepa in odstop od njenega lastnega priročnika za postopke na področju državnih pomoči, v katerem naj bi bilo navedeno, da mora biti zahteva po obrazložitvi strožja v zvezi s točkami, glede katerih se stranki ne strinjata.

84 Komisija in intervenientka prerekata trditve tožeče stranke.

85 Ugotoviti je treba, da trditve tožeče stranke v zvezi s tem, da je Komisija znesek pomoči, ki jo je treba izterjati, na približno dva milijona EUR ocenila tako, da je sprejela oceno, ki jo je podala intervenientka, temeljijo na napačnem razumevanju izpodbijanega sklepa.

86 Tako je iz izpodbijanega sklepa jasno razvidno, da je bil znesek dveh milijonov EUR naveden v predstavitvi ocen pomoči, ki jo je treba izterjati, ki so jih predložili intervenientka in belgijski organi, in ne kot razlog Komisije v podporo svoji presoji navedenega zneska.

87 Poleg tega iz izpodbijanega sklepa nedvomno izhaja, da Komisija ni količinsko opredelila pomoči, ki jo je treba izterjati, ampak je le določila metodo izračuna zneska navedene pomoči. V zvezi s tem je namreč navedla, da je treba izračun opraviti za vsak pano iz Priloge 10, ki je bil po 15. septembru 2001 ohranjen na mestu po datumu njegovega izteka, določenem z isto prilogo, pri čemer se kot referenca uporabijo najemnine, dolgovane na podlagi pogodbe iz leta 1999, in davki, ki so se na splošno uporabljali za oglasne panoje med datumom izteka, ki je bil prvotno določen v Prilogi 10 (če je ta datum po 15. septembru 2001), ali 15. septembrom 2001 (če je ta datum pred 15. septembrom 2001) in datumom, ko je bila odstranitev dejansko izvedena, brez upoštevanja mehanizma nadomestila iz pogodbe iz leta 1984.

88 Glede na navedeno je treba ugotoviti, da trditev tožeče stranke, da je Komisija znesek pomoči, ki jo je navedla intervenientka, sprejela, ne da bi obrazložila svojo odločitev, da bo upoštevala predlog intervenientke, ni utemeljena.

89 Prvi del tretjega tožbenega razloga je zato treba zavrniti kot neutemeljen.

Drugi del: količinska opredelitev zneska hipotetične državne pomoči ni bila mogoča, kar je pomenilo oviro za njeno izterjavo

90 Tožeča stranka z drugim delom tretjega tožbenega razloga izpodbija analizo Komisije v točkah 52, 119, 137 in 144 obrazložitve sklepa. Prvič, tožeča stranka trdi, da je Komisija zavrnila ocene belgijskih organov in sprejela znesek pomoči, ki ga je predlagala intervenientka. Drugič, tožeča stranka trdi, da prednosti, ki naj bi jo prejela, v praksi nikakor ni mogoče količinsko opredeliti, ker s pogodbo iz leta 1984, s katero so urejeni panoji iz Priloge 10, v skladu z njeno finančno strukturo ni bila določena nobena najemnina, pravica do uporabe ali pristojbina in ker se je ta pogodba uporabljala za panoje iz Priloge 10, ki so bili ohranjeni na mestu po datumu njihovega izteka. Tretjič, trdi, da tudi če bi se štelo, da bi nadomestilo med panoji, ki so bili odstranjeni pred datumom njihovega izteka, določenim v Prilogi 10, in panoji, ki so bili ohranjeni po navedenem datumu, lahko povzročilo neravnovesje, *quod non*, naj Komisija ne bi mogla zahtevati vračila iz tega izhajajoče prednosti, ker bi v skladu s členom 16(1) Uredbe Sveta (EU) 2015/1589 z dne 13. julija 2015 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 108 PDEU (UL 2015, L 248, str. 9) spoštovanje pravice mesta Bruselj do obrambe ob nemožnosti oprave razumne presoje lahko pomenilo oviro za vračilo te prednosti.

91 Tožeča stranka v zvezi s tem v repliki dodaja, da ji neobrazložitev izpodbijanega sklepa, na katero se sklicuje v tožbi, odvzema možnost, da bi natančno izpodbijala pravne in dejanske elemente, na katerih temelji ocena zneska pomoči. Po mnenju tožeče stranke pa nemožnost ocene zneska hipotetične prednosti, ki naj bi jo prejela, v povezavi z navedeno neobrazložitvijo izpodbijanega sklepa povzroča kršitev njene pravice do obrambe in ovira sodni nadzor zakonitosti.

92 Komisija in intervenientka prerekata trditve tožeče stranke. Komisija v tem okviru v dupliki navaja nedopustnost očitka, povezanega s kršitvijo pravice tožeče stranke do obrambe, ki jo je ta navedla v repliki, ker je tožeča stranka v fazi tožbe menila, da je to kršitev utrpelo mesto Bruselj. Po mnenju Komisije je treba ta novi tožbeni razlog zavreči kot nedopusten v skladu s členom 84(1) Poslovnika Splošnega sodišča.

93 V zvezi s trditvijo tožeče stranke, da je Komisija zavrnila ocene belgijskih organov in sprejela znesek pomoči, ki ga je predlagala intervenientka, je treba na eni strani opozoriti, da je bilo v točkah 87 in 88 zgoraj ugotovljeno, da Komisija ni količinsko opredelila pomoči, ki jo je treba izterjati, temveč je le določila metodo izračuna zneska navedene pomoči, ne da bi sprejela znesek pomoči, ki ga je navedla intervenientka. Na drugi strani je treba ugotoviti, da je Komisija pojasnila razloge, iz katerih je bila po njenem mnenju prednost, ki jo je prejela tožeča stranka, večja od tiste, ki so jo ocenili belgijski organi. Komisija je tako navedla, da meni, da ocena navedene prednosti, ki so jo navedli ti organi, na 200.000 EUR ni bila utemeljena, ker je bila izračunana napačno ob upoštevanju mehanizma nadomestila iz pogodbe iz leta 1984.

94 Glede domnevne nemožnosti količinske opredelitve prednosti, ki naj bi jo prejela tožeča stranka, in domnevne kršitve pravice do obrambe, ki naj bi izhajala iz nje, je treba najprej navesti, da se trditev tožeče stranke nanaša na kršitev obveznosti obrazložitve, ki je kot pravica do obrambe določena v členu 41(1)(c) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Razlog javnega reda je mogoče uveljavljati v fazi replike (glej v tem smislu sodbo z dne 20. julija 2017, Badica in Kardiam/Svet, T-619/15, EU:T:2017:532, točka 42).

95 Dalje, ugotoviti je treba, da trditve tožeče stranke, ki se nanašajo na domnevno nemožnost količinske opredelitve prednosti, ki naj bi jo prejela, ter na domnevne kršitve njene pravice do obrambe in pravice mesta Bruselj do obrambe, temeljijo na napačni predpostavki. Tožeča stranka namreč v bistvu meni, da bi bila edina prednost, ki bi se morebiti lahko upoštevala, tista, ki bi izhajala iz neravnovesja med številom panojev iz Priloge 10, ki so bili predčasno odstranjeni pred datumom njihovega izteka, in številom panojev, ki so bili v zameno ohranjeni po datumu njihovega izteka, določenem v Prilogi 10. Po mnenju tožeče stranke naj bi ohranitev nekaterih panojev, vključenih v Prilogo 10, pomenila prednost le, če bi navedena ohranitev presegala to, kar se je izravnalo z mehanizmom nadomestila iz pogodbe iz leta 1984. Vendar ta predpostavka, ki so jo sicer belgijski organi navedli v predhodnem postopku in jo je Komisija zavrnila, ni pravilna. Kot je namreč navedeno v točkah od 25 do 42 zgoraj, ohranitev in upravljanje nekaterih panojev iz Priloge 10 s strani tožeče stranke po datumu njihovega izteka, določenem z isto prilogo, pomenita gospodarsko prednost v smislu člena 107(1) PDEU. Zato je bilo treba, kot je Komisija pravilno navedla v izpodbijanem sklepu, izračun opraviti za vsak pano iz Priloge 10, ki je bil po 15. septembru 2001 ohranjen po datumu njegovega izteka, določenem z isto prilogo, pri čemer se kot referenca uporabijo najemnine, dolgovane na podlagi pogodbe iz leta 1999, in davki, ki so se na splošno uporabljali za oglasne panoje med datumom izteka, ki je bil prvotno določen v Prilogi 10 (če je ta datum po 15. septembru 2001), ali 15. septembrom 2001 (če je ta datum pred 15. septembrom 2001), in datumom, ko je bila odstranitev dejansko izvedena, brez upoštevanja mehanizma nadomestila iz pogodbe iz leta 1984.

96 V zvezi s to metodologijo izračuna, določeno v izpodbijanem sklepu, je treba pojasniti, da Komisiji v skladu z ustaljeno sodno prakso pri odrejanju vračila pomoči, razglašene za nezdružljivo s skupnim trgom, ni treba določiti natančnega zneska pomoči, ki jo je treba vrniti. Zadostuje, da so v sklepu Komisije podatki, ki njegovemu naslovniku dopuščajo, da sam in brez prevelikih težav določi ta znesek (glej sodbo z dne 13. februarja 2014, Mediaset, C-69/13, EU:C:2014:71, točka 21 in navedena sodna praksa). V skladu s sodno prakso torej zadostuje, da Komisija ponudi dovolj zanesljivo metodo izračuna za določitev zneska pomoči, ki jo je treba vrniti (glej v tem smislu sodbo z dne 18. oktobra 2007, Komisija/Francija, C-441/06, EU:C:2007:616, točka 41), kar velja v obravnavanem primeru.

97 Glede na navedeno je treba drugi del tretjega tožbenega razloga in zato tretji tožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.

Četrti tožbeni razlog: državna pomoč, ugotovljena v izpodbijanem sklepu, naj bi vsekakor zastarala

98 Tožeča stranka v okviru četrtega tožbenega razloga izpodbija točki 66 in 67 obrazložitve izpodbijanega sklepa in pri tem trdi, da izhodišče za izračun dodelitve pomoči v obravnavanem primeru ni datum, na katerega so se iztekli posamični panoji iz Priloge 10, ki so bili ohranjeni po datumu izteka, določenega z isto prilogo, temveč datum odločitve o priznanju nadomestila zaradi predčasne odstranitve nekaterih navedenih panojev na zahtevo mesta Bruselj. Tožeča stranka meni, da je bil mehanizem nadomestila iz pogodbe iz leta 1984 vzpostavljen že od 31. julija 2000, zato je bil ne glede na to, kateri datum je bil sprejet za uporabo tega mehanizma, ta datum pred 15. septembrom 2001. Izterjava vse pomoči naj bi zato zastarala, ker je bila prva zahteva za informacije, ki jo je Komisija naslovila na belgijske organe, vložena 15. septembra 2011.

99 Komisija in intervenientka prerekata trditve tožeče stranke.

100 V skladu s členom 17(1) Uredbe 2015/1589 za pooblastila Komisije zahtevati vračilo pomoči velja desetletni zastaralni rok. Člen 17(2) iste uredbe določa, da začne zastaralni rok teči na dan, ko je nezakonita pomoč dodeljena upravičencu kot individualna pomoč ali kot pomoč v okviru sheme pomoči in da vsak ukrep – ki ga v zvezi z nezakonito pomočjo sprejme Komisija ali država članica na zahtevo Komisije – prekine zastaralni rok.

101 V skladu s sodno prakso se lahko določitev datuma dodelitve pomoči razlikuje glede na naravo zadevne pomoči, tako da sta lahko v primeru večletne sheme v obliki nakazil ali občasne dodelitve prednosti datum sprejetja pravnega akta, ki je pravna podlaga za dodelitev pomoči, in datum, ko so upravičenci dejansko deležni prednosti, precej narazen. V takem primeru bi bilo treba za izračun zastaralnega roka šteti, da je pomoč dodeljena upravičencu šele na datum, ko mu je dejansko dodeljena (sodba z dne 8. decembra 2011, France Télécom/Komisija, C-81/10 P, EU:C:2011:811, točka 82).

102 V obravnavanem primeru je treba ugotoviti, da je državni ukrep, za katerega Komisija šteje, da pomeni državno pomoč, ohranitev in upravljanje nekaterih panojev iz Priloge 10 s strani tožeče stranke, ne da bi plačevala najemnine in davke, med datumom izteka, določenega z isto prilogo, in datumom, ko je bila odstranitev dejansko izvedena.

103 Ob upoštevanju te značilnosti zadevne pomoči pa je treba ugotoviti, da je – ne glede na datum, na katerega je bila pred 31. julijem 2000 sprejeta odločitev o domnevnem mehanizmu nadomestila iz pogodbe iz leta 1984 – datum, od katerega je tožeča stranka dejansko imela prednost, in sicer

v obliki neplačevanja najemnin in davkov za panoje iz Priloge 10, ki so bili ohranjeni po datumu njihovega izteka, določenem z isto prilogo, prav datum, na katerega bi morali biti ti panoji odstranjeni. Zato je ta datum datum, ko je bila pomoč dodeljena tožeči stranki v smislu člena 17(2) Uredbe 2015/1589 in torej datum, od katerega je začel teči zastaralni rok.

104 Poleg tega je treba ugotoviti, da je bila v obravnavanem primeru pomoč v obliki periodičnega dodeljevanja prednosti, ker so se davki in najemnine za panoje iz Priloge 10, ki so bili ohranjeni in upravljani po datumu njihovega izteka, določenem z isto prilogo, dolgovali periodično do datuma dokončne odstranitve teh panojev.

105 Nazadnje, ker je Komisija prvo zahtevo za informacije na belgijske organe naslovila 15. septembra 2011, naj bi vsa morebitna pomoč, dodeljena tožeči stranki pred 15. septembrom 2001, vsekakor zastarala.

106 Zato je metodologija izračuna zneska pomoči, ki jo je določila Komisija in v skladu s katero je treba izračun opraviti za vsak pano iz Priloge 10, ki je bil po 15. septembru 2001 ohranjen na mestu po datumu njegovega izteka, določenem z isto prilogo, pri čemer se kot referenca uporabijo najemnine, dolgovane na podlagi pogodbe iz leta 1999, in davki, ki so se na splošno uporabljali za oglasne panoje med datumom izteka, ki je bil prvotno določen s Prilogo 10 (če je ta datum po 15. septembru 2001), ali 15. septembrom 2001 (če je ta datum pred 15. septembrom 2001), in datumom, ko je bila odstranitev dejansko izvedena, brez upoštevanja mehanizma nadomestila iz pogodbe iz leta 1984, pravilna.

107 Iz tega izhaja, da v nasprotju s tem, kar trdi tožeča stranka, izpodbijani sklep ni nezakonit v delu, v katerem je Komisija menila, da državna pomoč, ki jo je ugotovila, ni zastarala.

108 Glede na navedeno je treba četrti tožbeni razlog in zato tožbo v celoti zavrniti.

Stroški

109 V skladu s členom 134(1) Poslovnika se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki.

110 Ker tožeča stranka s predlogi ni uspela, se ji v skladu s predlogi Komisije naloži, da poleg svojih stroškov nosi tudi stroške Komisije. Intervenientka ni predlagala, naj se tožeči stranki naloži plačilo stroškov, zato nosi svoje stroške.

Iz teh razlogov je

SPLOŠNO SODIŠČE (prvi senat)

razsodilo:

1. **Tožba se zavrne.**

2. **Družba JCDecaux Street Furniture Belgium nosi svoje stroške in stroške Evropske komisije.**

3. **Družba Clear Channel Belgium nosi svoje stroške.**

Kanninen Jaeger Stancu

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourgu, 7. septembra 2022.

Podpisi